# Què fer a Das



## 1 – Col·lecció museu de Das. Casa del Comú. Ajuntament

Dins el mateix poble de Das i més concretament en l'edifici on hi ha l'ajuntament, la Casa del Comú, hi ha un museu dedicat a aspectes etnològics i etnogràfics de Das i de la comarca de la Cerdanya.
En el museu s'hi recull una gran varietat d'estris, eines, atuells i altres enginys que han caracteritzat i ha sigut de gran ajuda durant una època a la gent que ha viscut en aquest territori.
El museu està distribuït en 6 sales on s'hi exposen de forma ordenada el objectes que composen la col·lecció.

## 2 – Ca l'Arderiu

L'habitatge ha estat rehabilitat per a casa d'estiueig, amb annexes amb activitat agrícola i ramadera. L'edifici consta de planta baixa i dos pisos, cobert amb teulat a dues vessants i amb el carener paral·lel a la façana, aquesta presenta tres obertures per planta i la balconada és correguda de ferro.
En el seu interior hi ha una petita col·lecció d'estris populars.

## 3 – Cal Xamberg

Casal de dimensions notables que va pertànyer a la família Pons, documentada a Das des del segle XVII. Tant el portal com la resta d'obertures són rectangulars i totes estan emmarcades amb carreus ben escairats. A la porta, força ampla, hi ha un escut amb dos ponts i la data de 1728, època que es va construir la casa.

## 4 – Safareig de Das

Es tracta d'una pica de forma rectangular a cel obert. No té cap tipus de coberta.
Construït l'any 1888, va ser sufragat íntegrament per Manuel Bertrand Salsas, germà d'Antònia Bertrand, la popular Doña Antoñita, que estiuejava a Das i que, al seu torn, va ser qui va promoure la construcció de la nova església. El safareig, alimentat per l'aigua de la Font Gran, es va bastir a pocs metres de la seva residència.

## 5 – Torre Antònia Bertrand

Construcció de planta baixa, un pis i sotacoberta. La façana és de concepció simètrica amb tres cossos, dels quals el cos central aixeca una planta més, provocant un volum elevat en la coberta que es cobreix a doble vessant i de manera perpendicular en relació a la coberta principal. Les obertures són verticals a tot l'edifici emmarcades amb motllures.
Es tracta d'una edificació de tipus eclèctic, com són habituals a la zona i que eren típiques d'una determinada arquitectura d'estiueig.
Està envoltada d'un jardí afrancesat. Pel jardí i a diferents edificacions annexes a l'habitatge hi ha una important col·lecció de peces populars de la comarca.

## 6 – La Torre de Das

Torre quadrangular amb la base atalussada, construïda sobre una prominència rocosa del terreny. Les dimensions del llenç de mur meridional són de nou metres i mig a la base, set a la part més alta per quatre i mig d'alçada aproximadament.
Fortalesa. Documentada el 1474. Defensava el camí del coll de Jou. Fou un dels llocs fortificats que el 1474 es revoltaren contra Lluís XI de França. Podria ser d'origen romà (potser republicana).

## 7 – Capella de Santa Bàrbara de Das

La mineria va ser a finals del segle XIX i al llarg del segle XX una activitat econòmica important a la comarca i, concretament, en el municipi de Das, amb les explotacions mineres de lignit de Sanavastre, i de manganès a la zona coneguda com a Pardinella, al serrat de la Creueta, en la muntanya de la Tossa. Testimoni d'aquesta activitat és l'existència de la capella de Santa Bàrbara, construïda el 1902, patrona dels miners.
La seva situació al costat del camí antic que porta de Das cap a la Valira i Urús, ens indicaria un origen probable en una capella de camí, de les quals hi ha diversos exemples a la comarca, dedicades a sants protectors i que devia ser adaptada a les creences i necessitats d'una professió envoltada de nombrosos perills.

## 8 –Sant Llorenç de Das

Apareix com a parròquia des de l'any 1011, però actualment és un edifici completament nou, d'estil neogòtic que presenta planta de creu llatina capçada per un absis poligonal. És un edifici d'una alçada considerable. La porta principal s'obre a ponent en el cos afegit del campanar. Aquest està format per quatre cossos en degradació separats per cornises i coronat per una cornisa sostinguda per mènsules i un llosat de sis cares.
La façana de ponent, on és adossat el campanar, presenta a banda i banda d'aquest una finestra d'ull de bou a la part inferior i una de mig punt a la superior rematada amb arcuacions cegues sota llosat.

## 9 – Portals del segle XIX

Les llindes datades són un important indicador dels moments de major puixança d'un poble, quan la bona situació econòmica permet als propietaris reformar, ampliar o refer els seus habitatges, o bé se'n construeixen de nous. Això va passar a Das, com a tota la comarca, a mitjan segle XIX. D'aquella època són moltes de les actuals cases del poble, la major part amb els seus tradicionals barris tancats. A les portes d'aquests barris, tradicionalment grans portals rectangulars de llinda monolítica, hi podem llegir -amb dificultat en alguns casos pel desgast del temps- els noms dels propietaris i les dates de construcció o de reforma.

## 10 – Cal Ferrer de Das - Ca la Pastora

Petita casa, habitada, on destaca la seva balconada completament de fusta. Està sostinguda per tres grans columnes de fusta que tenen un travesser de suport. Aquesta balconada és molt ample i la barana té els barrots rodons i tornejats. Els veïns comenten que pot tenir uns 250 anys.
Típica balconada cerdana amb balustres tornejats i amb els tornapuntes que li serveixen de suport. Hi ha unes portes verticals que la protegeixen del nord, que juntament amb la volada que la cobreix forma un clos acollidor.

## 11 –Sant Julià de Tartera

És un edifici únic per les seves dues naus desiguals però aixoplugades sota la mateixa coberta. Estan capçades a llevant pels respectius absis semicirculars amb la respectiva finestra al mig, encara que de característiques diferents, i coberts amb voltes de quart d'esfera. Encara que la nau petita és posterior, ambdues corresponen a una construcció romànica bastida possiblement dins el segle XII.
L'accés al temple s'obre al mur de tramuntana amb una porta de dos arcs en degradació que arrenquen d'impostes aixamfranades. A la part interior conserva la polleguera a terra i a dalt un ganxo de pedra per subjectar els banyots. La façana de ponent és coronada per un petit campanar d'espadanya, i la de la nau petita té una finestreta d'esqueixada simple.

## 12 –Sant Iscle i Santa Victòria de Sanavastre

D'una sola nau amb arc de canó i dues capelles laterals de mig punt. No forma absis. Al costat dret de l'altar s'hi troba la sagristia. El cor és de fusta i dona accés al campanar, el qual es troba a la façana oest i és en forma d'espadanya, amb dues obertures de mig punt. A mitjana alçada s'obre, tanmateix, un ull on hi ha esculpides boletes. L'interior està enguixat, excepte un tros repicat. La porta s'obre al costat sud.
Consta com a parròquia en l'acta de consagració de la Seu d'Urgell del 839. Fou una de les esglésies més batudes en 1198 pels partidaris del comte de Foix i Arnald de Castellbó, emportant-se tot el millor.

## 13 – Aeròdrom de Cerdanya

Antigament, ja hi havia hagut un antic aeròdrom que era l'Aero Club de Cerdanya, però l'any 1971 ja es van començar a construir les noves instal·lacions, que en un principi una de les activitats que més va desenvolupar fou el vol sense motor amb el Club de Vol a Vela Cerdanya.
L'aeròdrom forma part del pla d'Aeroports de Catalunya i és propietat de la Generalitat de Catalunya i del Consell comarcal de Cerdanya.
La qualificació de l'aeròdrom és de nivell III, és a dir, aviació esportiva i disposa també d'un restaurant.

## 14 – Cal Lleuger de Mosoll

Situada en el diminut poble de Mosoll, cal Lleuger, casa pairal de la família Arderiu, és un típic mas cerdà acuradament rehabilitat conservant plenament l'obra original del segle XIX. A la llinda del portal del barri hi ha inscrit el nom de Francisco Arderiu i la data de 1880. La casa està constituïda per dos cossos en forma de ela. El cos principal té una porta d'arc rebaixat que enllaça amb la balconera del primer pis, emmarcada amb pedra, on hi ha la data de 1804. Al cos lateral s'hi accedeix des del primer pis, per unes escales exteriors.

## 15 –Santa Maria de Mosoll

És d'una sola nau, coberta amb volta de canó apuntada, i dues capelles laterals poc profundes, obertes en el gruix dels murs. A llevant, hi ha l'absis semicircular amb una sola finestra de doble esqueixada, de mig punt. A la paret lateral orientada al migdia, s'obre una senzilla porta amb l'arcada adovellada i una altra finestra. El campanar d'espadanya de dues obertures comprèn tot el llarg de la façana de ponent on hi ha una altra finestra com la de l'absis.
El subsòl de l'església està ple de sitges aparegudes en les excavacions de l'any 1975.

Llocs consultats: https://das.cat/; https://parcsnaturals.gencat.cat/; https://www.masella.com/; https://www.cerdanya.org/; https://ca.wikipedia.org/; https://invarquit.cultura.gencat.cat/; https://www.poblesdecatalunya.cat/; i d'altres webs i blocs públics.

Enllaç mapa punts d'interès: https://www.google.com/maps/d/u/0/edit?mid=1bQdnJvZId846kwMO7snUL5AtOQIwnEM&usp=sharing

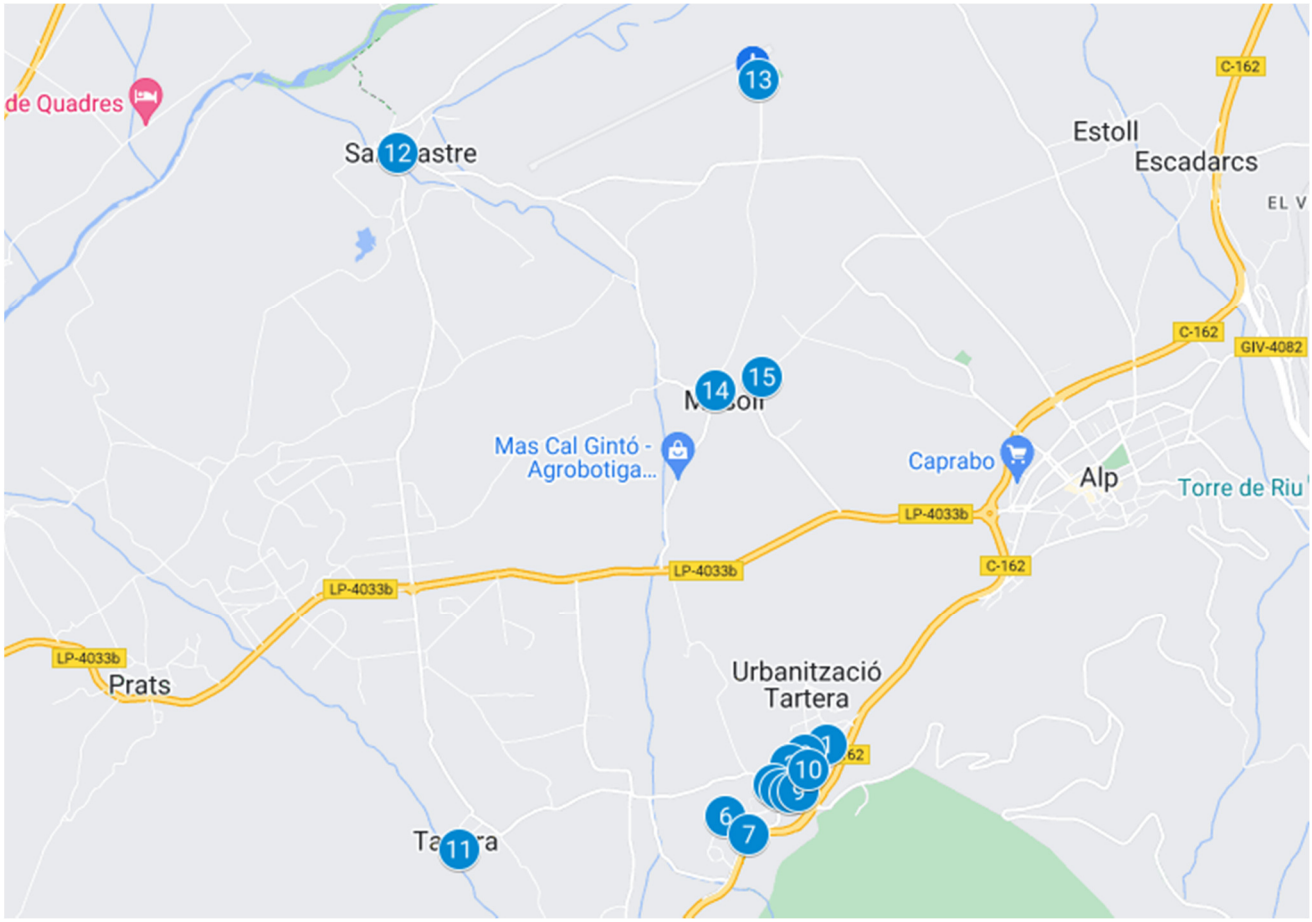


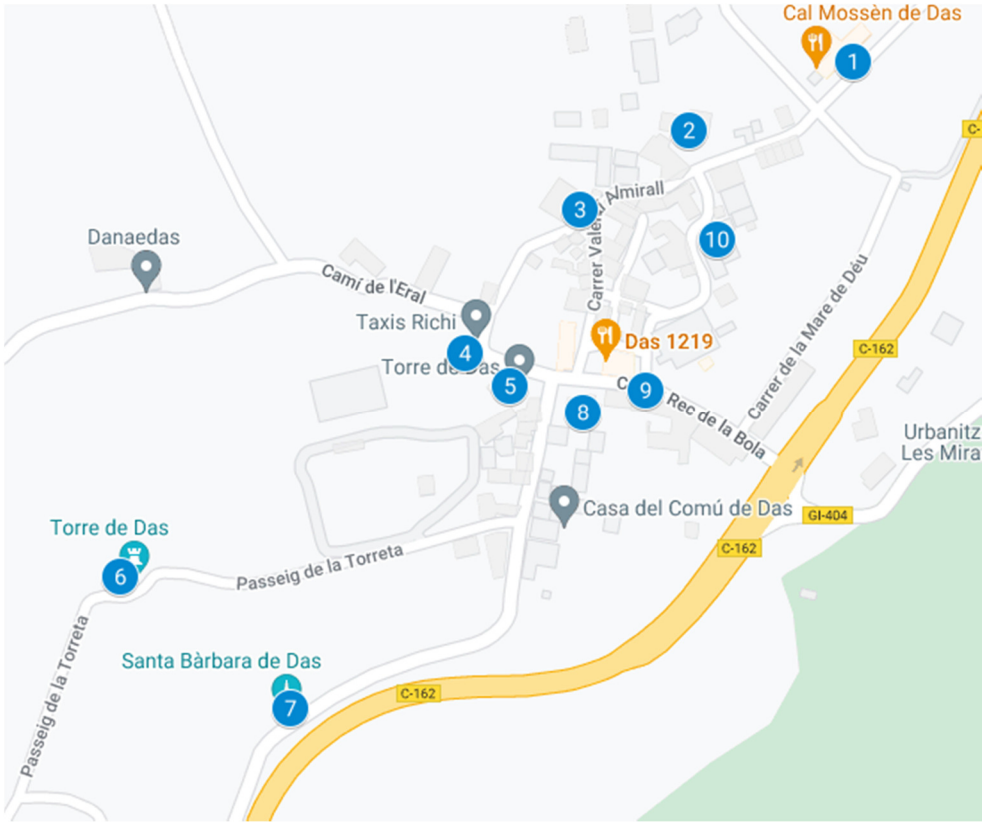


1. Casa del Comú
2. Ca l'Arderiu
3. Cal Xamberg
4. Safareig
5. Torre Antònia Bertrand
6. Torre de Das
7. Ermita de Santa Bàrbara
8. Sant Llorenç de Das
9. Portals del segle XIX
10. Cal Ferrer de Das - Ca la Past...
11. Sant Julià de Tartera
12. Sant Iscle i Santa Victòria de...
13. Aeròdrom de Cerdanya
14. Cal Lleuger de Mosoll
15. Santa Maria de Mosoll